

Jak zlý je Micro

Špionáž, neustálé mentorování, **SOFTWAREVÉ CHYBY** – na „monopolistu“ z Redmondu se kvůli jeho chování zlobí spousta uživatelů. Teď chce být Microsoft k zákazníkům najednou přívětivý. Přichází toto rozhodnutí příliš pozdě?

MARKUS MANDAU

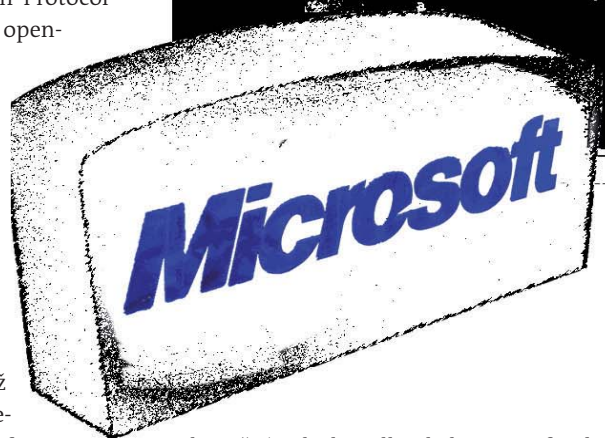
Co je moc, to je moc. 21. února 2008 zatáhl Microsoft za záchrannou brzdou. Na spěšně uspořádané konferenci vyhlásil šéf koncernu Steve Ballmer chvályhodné předsevzetí: Všechno budeme dělat jinak, programová rozhraní otevřeme a budeme podporovat uznávané standardy. Nové „Open Protocol Specifications“ dokonce umožní open-sourcovým projektům bezplatný přístup ke kódu Microsoftu.

Vypukla tak v branži IT nová éra? Anebo je obrát u Microsoftu jenom reakcí na řadu procesů, jako je zahájené řízení před Evropskou komisí? Jedno je jasné: monopolní postavení softwarového kolosu už dávno není založeno na neproniknutelném programovém kódu, nýbrž na skutečnosti, že mnoho uživatelů nezná k produktům Microsoftu žádnou alternativu.

Navic Web 2.0 je domovem dalšího monopolisty, který si pro sebe propachtoval budoucnost – je jím Google. Chce-li tady Microsoft obstát, potřebuje angažovanou obec uživatelů. Avšak zášť a předsudky, které si redmondský gigant svými obchodními praktikami přivodil, jsou hluboce zakořeněné. Jak by asi vypadalo vysvědčení, které by Microsoftu vystavili uživatelé? Uspořádali jsme na toto téma anketu – a výsledek je pro koncern málo lichotivý.

Microsoft proti zákazníkovi: Komu vlastně patří Windows

Kdo si koupí produkty Microsoftu, nezískává software, ale jen právo je používat. Tuhle

licenční politiku odkoukal Microsoft od hudebního průmyslu a použil ji na softwarovém trhu. Důsledkem jsou různá nedorozumění a podezření.

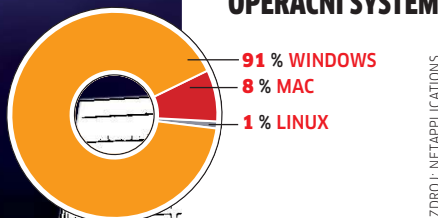
MICROSOFT VÁS ŠPEHUJE: Tato výtka začínala v naší anketě nejčastěji. Ukazuje, jak mnoho důvěry během času kvazimonopolista promrhal. Skutečností je, že Windows „telefonují domů“ – to nepopírá ani sám Microsoft. Ovšem žádné osobní údaje, tvrdí v Redmondu, a ve skutečnosti také zatím nikdo neprokázal opak. Přenesená data namísto toho slouží zpravidla k údržbě systému, například k předávání chybových zpráv v XP. Data navíc zůstávají anonymní: získáte-li prostřednictvím „Windows Update“ nový ovladač, systém odesílá jenom hardwarovou identifikaci.

CO VADÍ CHIPU NA MICROSOFTU?

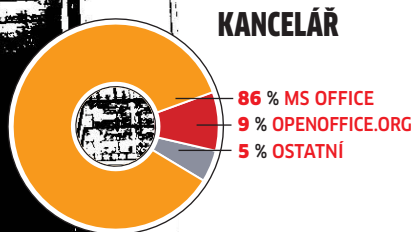
Anketa Chipu hovoří jasně: vztahy mezi Microsoftem a uživateli jeho produktů trpí hlubokou krizí důvěry.

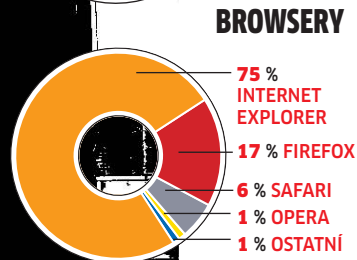
soft?

ZDROJ: NETAPPLICATIONS

ZDROJ: FREEFORM DYNAMICS

ZDROJ: NETAPPLICATIONS

Monopolní postavení: Operační systém, kancelářské programy a internetový prohlížeč - Microsoft celosvětově dominuje třem stěžejním odvětvím softwarového průmyslu.

Jenomže takto jednoznačné to není vždy: do aplikace Media Player zabudoval Microsoft řadu procedur, které ji připojují k internetu. Ty i v aktuální verzi 11 svévolně posílají data na web, dokud uživatel tyto funkce ne deaktivuje. Mezi nimi informace pro Microsoft o využívání Media Playeru, které oficiálně slouží jen ke zlepšování softwaru.

Dalo by se tomu i věřit. Ale už jednou musel Microsoft licenci svého přehrávače přepracovat, neboť ten potají zakládal databanku všech přehraných DVD – a tu pak vysílal domů. Dnes už lze tuto funkci prostřednictvím »Možnosti | Osobní údaje« vypnout. Pročpak ale přehrávač není takto nastaven standardně?

Pokud jde o bezpečnost systému, nenechává Microsoft uživatele o samotě – ve dvojitěm ohledu: Windows Defender nejen že rozpoznává spyware a ničí jej, ale o tomto procesu také posílá zprávu Microsoftu, včetně signatury spywaru. Zní to dobře, ale málokterý uživa-

tel Visty ví, že se tak stává účastníkem komunity Microsoft SpyNet. Chce-li tomu zabránit, musí funkci manuálně deaktivovat postupem »Start | Ovládací panely | Windows Defender«. V Defenderu je pak třeba otevřít »Tools | Microsoft SpyNet« a pak zvolit »I don't want to join Microsoft SpyNet at this time«.

S pocívanou špionáží je problém: Microsoft věří, že to, co je pro počítač dobré, ví lépe než jeho majitel. Mnozí uživatelé by však chtěli být předem požádáni o svolení. Poněvadž se tak neděje, sázejí na nástroje jako xpy (<http://xpy.whyeve.org>), aby nežádoucí komunikaci s Microsoftem zrušili.

AKTIVACE: V totalitním státě à la Orwell je viněn každý, kdo nedokáže prokázat svou nevinu. A podobně je tomu i se zákazníkem Microsoftu. Ten musí prostřednictvím tzv. aktivace produktu doložit, že si svá Windows legálně koupil.

Při aktivaci produktu se Microsoftu posílají informace o použitém hardwaru. Ostatně

INFO

Bill Gates a jeho sliby...

1. UŽ ŽÁDNÝ SPAM

Microsoft zvítězí nad záplavou reklamy – a to od roku 2006. Tak to Bill Gates sliboval v lednu 2004 na světovém hospodářském fóru. Masové rozesílání mailů měla o atraktivitu připravit elektronická poštovní známka. Realita 2008: Žádná známka, zato 90 miliard spamových mailů denně.

2. DOHNAT GOOGLE

Na tom též fóru v roce 2004 Bill Gates slíbil, že vyhledávač Microsoftu už brzy dožene Google. Podle nejnovějších údajů NetApplications (<http://marketshare.hitslink.com>) drží Google celosvětově tržní podíl 78 %, Microsoft Live Search pouhých 2,6 %.

3. PRODEJNÍ ŠLÁGR TABLET PC

Údajně dnes 75 % všech amerických domácností vlastní Tablet PC – tolik Bill Gates na veletrhu CES 2001. Realita: V roce 2007 bylo prodáno jen 3,3 milionu kusů. To odpovídá 1,2 % všech prodaných počítačů – typický produkt pro tržní mezeru.

4. REVOLUCE SPOT

Smart Personal Objects Technology – zkráceně SPOT – měla podle Gatesova vyjádření na Comdexu 2002 vyvolat příští počítačovou revoluci. SPOT propojuje předměty denní potřeby s internetem. Kromě několika hodin a jednoho kávovaru se přitom nic dalšího neobjevilo.

5. PC S HLASOVÝM VSTUPEM

Mluvíte na svůj počítač? Podle prognózy Billa Gatese z října 2005 to bude standardní metoda ovládání PC. Ve Vistě je hlasové ovládání integrováno, jen si toho ještě nikdo nevšiml.

Windows XP nebo Vista máte instalovat jen na jednom PC. Upgrade počítače provést smíte, ale Microsoft povoluje pouze výměnu tří důležitých hardwarových komponent.

Teprve Windows 7 mají nabídnout funkci pro deaktivaci operačního systému. Díky ní má být možné nainstalovat jej dokonce i na úplně nový počítač. Tady je namíště otázka, proč tato samozřejmá myšlenka přichází tak pozdě. Vždyť by vlastně patřila už do Windows XP, neboť kvůli neustálému odsouvání Visty je tento operační systém už více než šest let na péččkách standardem. A těžko dnes ještě někdo používá hardware z roku 2001...

MRZUTOSTI S DRM: Microsoftu vděčíme také za seznámení s dalším pojmem: Digital Rights Management, ve zkratce DRM. Od

jeho zavedení patří ke každé zakoupené písničce licence, která říká: Skladba nepatří tobě, dovolujeme ti ji pouze přehrávat. Výsledkem je, že externí přehrávače „em-péetrojek“ vítězí na celé čáře, neboť pro ně žádné DRM neplatí.

Od roku 2004 nazývá Microsoft svůj DRM model „PlaysForSure“. Skladby z MSN Music Store se dají přehrávat jen na PC, nikoli však v microsoftském přehrávači Zune – ačkoliv obě platformy používají PlaysForSure. Skoro tedy můžeme být rádi, že se u nás Zune příliš neprodává...

Mimochodem – kdo přechází na jiný počítač, může za jistých okolností zažít nepříjemné překvapení: prodejce hudby totiž dokáže licenci DRM tak silně omezit, že se skladby dají přehrávat jen na jednom konkrétním PC. Není pak divu, že se v příslušných fórech těší velké pozornosti ilegální nástroje k prolomení ochrany DRM, například FreeMe2. Kritika z řad zákazníků na téma DRM však patrně přece jen přináší ovoce: velké hudební firmy na webu pomalu přecházejí na prodej nechráněné hudby. Naproti tomu Microsoft svůj projekt PlaysForSure jen upravil, aby jej začlenil do většího celku: „Certified for Windows Vista“.

**Microsoft proti uživateli:
Proč Windows působí jen problémy**

Blaster všem otevřel oči. Tomuto červu stačila pouhá IP adresa PC, aby dokázal prorazit Windows. Od té doby Microsoft měsíčně rozesílá bezpečnostní aktualizace, jejichž pouhý počet ukazuje, jak je jeho operační systém „děravý“.

KAŽDÁ NOVÁ WINDOWS BĚŽÍ NESTABILNĚ: V naší anketě si mnoho uživatelů stěžuje, že každá verze Windows funguje bez potíží až po Service Packu 1. S Vistou tomu není jinak: teprve s SP1 – o 570 záplat později – kopíruje Vista soubory stejně rychle jako každý jiný operační systém.

Podobně dlouho potřeboval Microsoft, aby se alespoň začal zabývat problémy duálních bootovacích systémů s XP a Vistou. Až

INFO_ Nákup místo vlastního vývoje

Zdaleka ne všechno naprogramoval Microsoft sám. V duchu hesla Když nestačí vlastní know-how, jde se prostě nakupovat...

MS-DOS:

První operační systém Microsoftu vyvinul Tim Paterson v roce 1980 pod názvem QDOS. Práva na něj odkoupil v červenci 1981 Microsoft a přejmenoval jej na MS-DOS.

INTERNET EXPLORER:

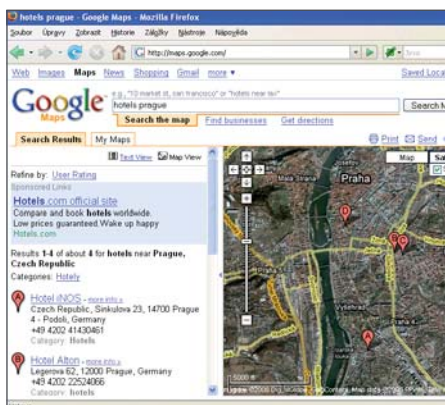
Microsoft v roce 1994 licencoval u firmy Spyglass browser NCSA Mosaic – mj. za jedno procento příjmů. Špatný obchod, neboť Microsoft na tomto základě vystavěný IE dodával zdarma. Teprve IE7 už nepoužívá žádný kód z NSCA Mosaic.

DIRECT3D:

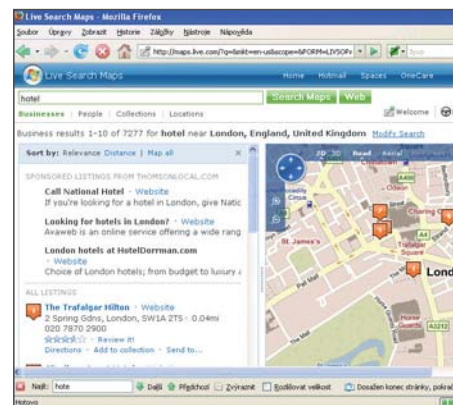
Rozhraní je srdcem 3D zobrazování ve Windows. Vyvinula je společnost RenderMorphic pod názvem Reality Labs. Microsoft firmu koupil v roce 1995 a její 3D engine poprvé integroval do DirectX 2.0.

WINDOWS DEFENDER:

Téma bezpečnosti Microsoft dlouho zanedbával. Není divu, že koncern nakonec musel ochranu proti špionáži nakoupit. Tak se z antispywaru firmy Giant stal v roce 2005 Windows Defender.

Originál Google Maps snadno zobrazí hotely v Praze a okolí.

Kopie Microsoft Live Search Maps napodobuje Google až po barevný tón značek na mapě.

začátkem roku 2008 uveřejnil na své webové stránce návod, jak zařídit, aby XP neznemožňovala obnovení systému ve Vistě (<http://support.microsoft.com/kb/926185>).

Brzy také bylo zřejmé, že Windows Vista potřebují výkonný počítač. Microsoft však požadavky pro logo „Windows Vista Capable“ uměle snížil – aby jeho hardwaroví partneři produkt umístili na co nejvíce notebooků. „Nakonec jsme z požadavků slevili, aby Intel mohl dosáhnout dobrého kvartálního výsled-

ku,“ tolik manažer Microsoftu John Kalkman v jednom interním mailu. Intel a Microsoft tak vytvářely zisky, zatímco zákazníci se cítili oklamáni a dali záležitost k soudu. Ironií je, že k poškozeným patří i samotní manažeri Microsoftu. Jako například Mike Nash, který si na svůj nový intelský notebook stěžuje: „Teď jsem si nekoupil nic jiného než mašinku na e-mailu za 2 100 dolarů.“

BEZPEČNOSTNÍ RIZIKO IE: Microsoft vyhrál válku browserů proti Netscapu, a uživatelé

Procesy s Microsoftem: Odsouzení a pokuty

LISTOPAD 2002

Nejvyšší soud USA (Supreme Court) akceptuje vyrovnání mezi MS a americkým ministerstvem spravedlnosti ohledně zneužívání monopolního postavení. Microsoft musí zaplatit jen malé výdaje.

SRPEN 2003

MS platí 520 milionů dolarů firmě Eolas kvůli porušení patentu na zapojování apletů a plug-inů do webových stránek – týká se IE a ActiveX.

DUBEN 2004

MS platí 440 milionů dolarů za využívání patentů DRM – jde mj. o Xbox, Media Player a .NET.

DUBEN 2004

MS platí 1,6 miliardy dolarů firmě Sun kvůli porušení pravidel standardu Java (700 milionů za kartelové delikty, 900 milionů za patenty).

„Nemáme monopol, my máme tržní podíly.“

Steve Ballmer, CEO Microsoftu

zůstali odkázáni na děravý Internet Explorer 6. Musela přijít až vážná konkurence jako Firefox, aby Microsoft svůj prohlížeč z gruntu přepracoval. Přesto také IE7 v počtu bezpečnostních mezer vede: bezpečnostní služba Secunia mu jich vloni napočítala přes 100, naproti tomu Firefox jich vykázal 20, Opera dokonce pouhých 10. Na 24 % mezer v IE7 dosud neexistuje záplata.

A pak nás Microsoft obšťastnil také ActiveX, rozhraním pro aktivní webové obsahy bez jakéhokoliv výrazného bezpečnostního opatření. S nepříjemnými důsledky, neboť i když použijeme nějaký plug-in od důvěryhodného výrobce, může obsahovat bezpečnostní mezeru. Stalo se tak například u plug-inu od antivirové firmy McAfee. ActiveX se sice dá v browseru deaktivovat, ale pak přestane fungovat mnoho softwarových aktualizací, které se v prohlížeči spouštějí automaticky.

Microsoft proti konkurenci: Vyloučit, okopírovat, odkoupit

Windows, Office – tím to zdaleka nekončí. Microsoft se vměšuje do všeho. Zejména

vlastní standardy, které vyřazují konkurenty ze soutěže, koncernu přímo uçarovaly. A kde už je konkurence úspěšná, tam se Microsoft rychle vtlačí – často s méně kvalitní kopii.

STANDARDY, KTERÉ NIKDO NECHCE: Programy Microsoftu, které jsou součástí operačního systému, jako je IE nebo Media Player, si rychle získávají vedoucí postavení na trhu. S jejich kvalitou to má jen málo společného – spíše se skutečností, že zvládají vlastní standardy Microsoftu, například Advanced Systems Format (ASF). Ten zůstane podle někdejšího rozhodnutí soudu vyhrazen programům Microsoftu. Postupně pak sice ASF soubory začaly přehrávat i konkurenční produkty Media Playeru, ale spíše je to dáno ztrátou zájmu Microsoftu – formát mezitím zastaral.

Tam, kde Microsoft nedokáže prosadit vlastní standardy, uznávané normy svévolně změní. Potkalo to například HTML, pro nějž Microsoft zavedl vlastní tagy pro zobrazování dynamických obsahů ve webových stránkách. Od té chvíle mohou weboví designéři psát různé kódy – pro IE a pro ostatní prohlížeče. Teprve Internet Explorer 8 se má znovu přidržit standardu HTML.

Nejde o jediný případ: programovací jazyk XML slouží jako základ pro všechny Office formáty nové generace. Zde soutěží realizace Microsoftu pojmenovaná Office Open XML (OOXML) s normou Open Document Format (ODF). ODF byl vyvinut konku-

renčními firmami jako IBM a Sun a je už dlouho standardizován.

I když se zkoumalo, zda a jak byla standardizační grémia vystavena tlaku Microsoftu, na počátku dubna byl skutečně formát OOX-ML schválen jako standard (www.iso.org/iso/pressrelease.htm?refid=Ref1123). Diví se tomu ale málokdo, neboť důležitou příčinou tržní nadvlády soupravy Microsoft Office dosud byla skutečnost, že koncern diktoval formát souborů.

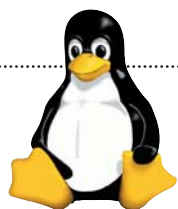
ŠPATNÉ KOPIE: Kdo pozdě chodí, sám sobě škodí – tohle přísloví si však Microsoft k srdci příliš nebere. A tak zatímco Apple a Google přicházejí s novými myšlenkami a dobývají trhy, Microsoft za svými konkurenty stále zaostává.

A výsledky? Třeba hnědý, ochranou DRM prošípaný audiopřehrávač nazvaný Zune, který má konkurovat appleovskému iPodu. Také příslušný „Music Store“ působí jako kopie Applu. Ještě hůře se Microsoftu daří v boji proti Googlu a jeho nabídkám pro Web 2.0. Co do objemu může Microsoft nabídnout hodně: oblast Windows Live zahrnuje ve vsí nepřehlednosti více než 40 služeb. Přitom Live Search nyní vypadá jako klon vyhledávače Google a Virtual Earth se službě Google Earth podobá jako její dvojče. Nejnovější akce je namířena proti „online Office“ Google Apps: Microsoft dává svůj Office Live v základní výbavě k dispozici zdarma.

Ale ačkoliv si koncern ještě za 44 miliard dolarů kupuje konkurenční Yahoo, na webu zůstane Google s odstupem číslem jedna: Microsoft i s Yahoo si přijde na tržní podíl necelých 20 %.

A možná se ani nelze divit, že se Microsoftu s Webem 2.0 příliš nedaří. Tato technologie totiž soukromé záležitosti (jako ukládání dat nebo zpracování dokumentů) přenáší do sítě, což prohlubuje i interakce mezi uživateli. Web 2.0 staví i na sociálních kontaktech, v konečném důsledku tedy na důvěře. A kdo dnes ještě důvěřuje Microsoftu?

AUTOR@CHIP.CZ

ČERVENEC 2004

Dohoda s linuxovou firmou Linows, která se přejmenovává na Linspire – původní název měl poškozovat značku „Windows“.

ŘÍJEN 2005

Microsoft platí 761 milionů dolarů firmě Real Networks kvůli antitrustové žalobě proti zahrnutí Media Playeru do Windows.

LEDEN 2008

Po stížnosti výrobce browserů Opera Software otevírá Evropská komise dvě nová kartelová řízení, protože IE je nepřipustným způsobem propojen s Windows.

ÚNOR 2008

MS platí přes 1,6 miliardy dolarů Evropské komisi pro zneužití monopolního postavení. Microsoft se zavazuje zaplatit náklady EU a vzdává se odvolání.